

Interpretatie van het begrip incident in het kader van de Wet toezicht accountantsorganisaties en het Besluit toezicht accountantsorganisaties

Integriteit is een voorwaarde voor eerlijke en transparante financiële markten. Het maatschappelijk vertrouwen in de financiële markten wordt in hoge mate bepaald door de integriteit van personen en instellingen die hierop beroepshalve een rol vervullen. Dat zijn ook accountantsorganisaties, externe accountants en haar medewerkers. Passend omgaan met en het leren van incidenten binnen de accountancy versterken het maatschappelijk vertrouwen in accountants en accountantsorganisaties.

De aan een accountantsorganisatie verbonden externe accountant verstrekt een controleverklaring. Het maatschappelijk verkeer moet kunnen vertrouwen op de controleverklaring. Om dit vertrouwen waar te maken, richt een accountantsorganisatie onder meer haar bedrijfsvoering zodanig in dat zij een beheerste en integere uitoefening van haar bedrijf waarborgt. Dat betekent ook dat zij passend omgaat met incidenten.

Interpretatie schetst uitgangspunten en verwachtingen

Zo moet een accountantsorganisatie volgens de Wet toezicht accountantsorganisaties (**Wta**) en het Besluit toezicht accountantsorganisaties (**Bta**) incidenten die ernstige gevolgen voor de integere uitoefening van haar bedrijf kunnen hebben, onverwijld melden aan de AFM.

Met deze interpretatie schetst de AFM wat zij verstaat onder een 'incident' en licht zij toe welke verantwoordelijkheden een accountantsorganisatie heeft bij incidenten. Hierna leest u:

1. Het begrip 'incident' toegelicht
2. Wanneer kan sprake zijn van ernstige gevolgen voor de integere uitoefening van het bedrijf?
3. Wanneer een incident melden?
4. Voorbeeldcasussen
5. Wettelijk kader

Wet en wetsgeschiedenis prevaleert

Een interpretatie van de AFM is een schriftelijke beleidsuiting waarin de visie van de AFM wordt weergegeven op geldende wet- en regelgeving. Via haar contacten met marktpartijen en advocatuur signaleert de AFM onderwerpen waarover behoefte tot interpretatie bestaat. Met deze interpretatie wil de AFM de norm niet breder uitleggen dan volgt uit de wet en de wetsgeschiedenis. De wet en de wetsgeschiedenis prevaleert altijd.

Als in deze interpretatie wordt gesproken over de betrokkenheid bij wetsovertredingen, wordt bedoeld op betrokkenheid van de accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten of wetsovertredingen. Als wordt gesproken over wetsovertredingen of relaties met cliënten die het vertrouwen kunnen schaden, wordt bedoeld op wetsovertredingen of relaties met cliënten die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden.

Vragen?

Heeft u vragen over deze interpretatie en de toepassing daarvan? Neem dan per e-mail contact op met de AFM via wta@afm.nl.

1. Het begrip 'incident' toegelicht

Integriteit

Onder integriteit wordt verstaan dat de accountantsorganisatie de volgende situaties tegengaat:

- (A) de verstrengeling van tegenstrijdige belangen
- (B) de betrokkenheid bij wetsovertredingen die het vertrouwen kunnen schaden
- (C) relaties met cliënten die het vertrouwen kunnen schaden

Gevallen (A) tot en met (C) worden in deze interpretatie aangeduid als 'Situatie(s)'.

Een accountantsorganisatie richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze waarborgt dat de Situaties worden tegengegaan. Van een accountantsorganisatie mag verwacht worden dat zij bij de inrichting van haar bedrijfsvoering rekening houdt met de belangen die de bedrijfsvoering beoogt te beschermen. Naarmate een belang zwaarder is, wordt daar meer rekening mee gehouden in de bedrijfsvoering. Dat betekent dat de bedrijfsvoering specifiek wordt ingericht (mede) op het tegengaan van de Situaties.

Vertrouwen kunnen schaden

Bij de beoordeling of sprake is van betrokkenheid bij wetsovertredingen of van relaties met cliënten die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden, dient de maatschappelijke impact te worden meegewogen. Dit vertrouwen en de mogelijke maatschappelijke impact is mede afhankelijk van de volgende aspecten:

- De aard van de cliënt, bijvoorbeeld omdat het een organisatie van openbaar belang betreft of een andere organisatie met veel stakeholders en/of maatschappelijke relevantie zoals gemeentes
- De omvang van de cliënt in relatie tot de accountantsorganisatie
- De kring en aard van betrokken belanghebbenden
- De verspreidingskring van de controleverklaring
- De betrokkenheid van (mede)beleidsbepalers of externe accountant(s) bij het incident
- De aard, omvang en de fysieke locatie van de activiteiten van de accountantsorganisatie (bijvoorbeeld bij uitbesteding van werk aan service centers in buitenland), van die van de (controle)cliënten en van andere relaties
- Ook mogelijke reputatieschade kan een rol spelen

Incidenten

Incidenten zijn feiten, omstandigheden en gebeurtenissen die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van een Situatie.

Er zijn twee typen incidenten:

- Incidenten zonder ernstige gevolgen voor de integere uitoefening van het bedrijf
- Incidenten die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de integere uitoefening van het bedrijf

Bij het type incident dat ernstige gevolgen kan hebben voor de integere uitoefening van het bedrijf, moet een accountantsorganisatie passende maatregelen nemen om de opgetreden risico's te beheersen en herhaling te voorkomen. Ook moet zij de AFM onverwijld informeren over het incident. Een accountantsorganisatie heeft procedures en regels over de omgang met en de vastlegging van dit type incidenten.

Uitgangspunten voor het bepalen of sprake is van een incident

De volgende uitgangspunten zijn mede van belang om te bepalen of er sprake is van een incident:

- **Een gedraging kan door iedereen plaatsvinden om te kwalificeren als incident.** Een gedraging kan betrekking hebben op de accountantsorganisatie, haar externe accountants of andere medewerkers. Ook gedragingen van netwerkonderdelen (als de accountantsorganisatie onderdeel uitmaakt van een netwerk) kunnen door onderlinge verbondenheid door bijvoorbeeld gemeenschappelijke (mede)beleidsbepalers kwalificeren als incident. Ook gedragingen van derden, zoals een controlecliënt, kunnen kwalificeren als incident.
- **Een incident kan betrekking hebben op elk type dienstverlening.** Incidenten kunnen verband houden met wettelijke controleopdrachten, maar dat hoeft niet. De Wta stelt immers algemene eisen aan de integere bedrijfsvoering van accountantsorganisaties, zonder deze eisen te koppelen aan een bepaald type dienstverlening.
- **Feiten, omstandigheden of gebeurtenissen die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van een Situatie, kwalificeren als incident.** Het gevolg of de schade van de drie Situaties hoeft zich nog niet te hebben voorgedaan of te zijn vastgesteld. Een indicatie is voldoende om te kwalificeren als incident. Een strafbaar feit of wetsovertreding hoeft vanzelfsprekend nog niet (onherroepelijk) te zijn vastgesteld.
- **Incidenten die zien op betrokkenheid bij wetsovertredingen die het vertrouwen kunnen schaden, kunnen zien op diverse wetgeving.** Een dergelijk incident kan betrekking hebben op overtredingen van de Wta, het Bta en de beroepsregelgeving, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden (NV COS) alsook op bijvoorbeeld de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en meer algemeen het Wetboek van Strafrecht.

Betrokkenheid

Een incident kan feiten, omstandigheden en gebeurtenissen betreffen die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van betrokkenheid van de accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten en wetsovertredingen. Onder andere medewerkers worden alle overige natuurlijke personen verstaan die bij de accountantsorganisatie werkzaam zijn of daaraan op enigerlei wijze zijn verbonden, inclusief bestuurders en commissarissen van de accountantsorganisatie.

Als bij netwerkonderdelen sprake is van mogelijke strafbare feiten of wetsovertredingen, kan ook sprake zijn van betrokkenheid. Wanneer de accountantsorganisatie wetenschap heeft van (feiten en omstandigheden die kunnen duiden op) strafbare feiten of wetsovertredingen door een derde kan eveneens sprake zijn van betrokkenheid. Deze wetenschap kan de accountantsorganisatie bijvoorbeeld verkrijgen door het uitvoeren van werkzaamheden bij een cliënt of als via de media feiten bekend worden over een cliënt. De wetenschap leidt tot de beoordeling of sprake is van feiten, omstandigheden of gebeurtenissen die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van betrokkenheid bij wetsovertredingen die het vertrouwen kunnen schaden. In dat geval is er aanleiding om de ernst van de gevolgen in kaart te brengen.

2. Wanneer kan sprake zijn van ernstige gevolgen voor de integere bedrijfsuitoefening?

Een incident kan gevolgen hebben voor de integere bedrijfsuitoefening als het een indicatie vormt dat de bedrijfsvoering van de accountantsorganisatie tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. Er kan sprake zijn van *ernstige* gevolgen voor de integere bedrijfsuitoefening als het incident een indicatie vormt dat de bedrijfsvoering van de accountantsorganisatie *ernstig* tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. De accountantsorganisatie maakt deze beoordeling op basis van de feiten en omstandigheden van het incident.

Leidend is de mogelijkheid van ernstige gevolgen

Leidend is de vraag of het incident ernstige gevolgen *kan* hebben voor de integere uitoefening van het bedrijf, dus of het incident een indicatie vormt dat de bedrijfsvoering ernstig tekort *kan* zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. Een accountantsorganisatie moet een integere bedrijfsuitoefening waarborgen, dat wil zeggen dat zij het tegengaan van de Situaties waarborgt. Zij stelt procedures en regels vast voor de omgang met en vastlegging van *het type* incident dat dergelijke ernstige gevolgen heeft. Als die procedures en regels alleen zien op incidenten die inmiddels al leiden tot ernstige gevolgen voor de integere uitoefening van haar bedrijf (de bedrijfsvoering schiet dan al ernstig tekort in het tegengegaan van de Situaties), is van waarborgen van het tegengaan van de Situaties geen sprake meer. Om de integere bedrijfsuitoefening te waarborgen moet zij in actie komen bij een indicatie dat de bedrijfsvoering ernstig tekort *kan* zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties.

In lijn hiermee houden ook de procedures en regels voor de omgang met en vastlegging van incidenten, rekening met incidenten die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de integere uitoefening van het bedrijf.

De meningen binnen een organisatie kunnen wellicht verschillen of er een indicatie is dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengaan van de Situaties. Het bestuur van een accountantsorganisatie moet dit met enige mate van distantie beoordelen. Het moet voldoende voorzienbaar zijn dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. Van voldoende voorzienbaarheid is sprake als een objectieve, redelijke en geïnformeerde derde partij zou concluderen dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties.

Gevolgen voor de integere bedrijfsuitoefening breed onderzoeken

Een accountantsorganisatie krijgt door interne factoren (bijvoorbeeld de bedrijfsvoering en het stelsel van kwaliteitsbeheersing) of door externe factoren (bijvoorbeeld klachten, mediaberichten) kennis van feiten, omstandigheden of gebeurtenissen die relevant kunnen zijn voor de integere bedrijfsuitoefening, dus voor het tegengegaan van de Situaties. Zij verifieert en onderzoekt deze informatie, om de mogelijke gevolgen daarvan te beoordelen. Als de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties, neemt de accountantsorganisatie passende maatregelen. Passend houdt in dat de maatregelen ertoe leiden dat bedrijfsvoering waarborgt dat de betreffende Situatie wordt tegengegaan. Een accountantsorganisatie wacht niet met onderzoek en passende maatregelen tot ernstige gevolgen voor de integere bedrijfsuitoefening zijn ingetreden. De accountantsorganisatie beoordeelt de gevolgen van het incident voor de integere bedrijfsuitoefening, in brede zin. Daarbij dienen de inhoud, toepassing en toereikendheid van het beleid en de procedures van de accountantsorganisatie te worden betrokken. Ook dient te worden gekeken naar de rol van de beleidsbepalers, externe accountants en medewerkers bij het tegengaan van de Situaties, of het ontbreken van een afdoende invulling van die rol op dit punt of het feitelijk niet handelen naar die rol. Daarnaast speelt de vraag welke rol de (relatie met) stakeholders of de

reputatie van de accountantsorganisatie in dit kader heeft gespeeld. Mogelijke maatregelen zien op het beleid, de procedures, het gedrag en/of de cultuur van de accountantsorganisatie.

3. Wanneer een incident melden?

Melding van een incident

Een accountantsorganisatie meldt een incident bij de AFM via het [AFM Portaal](#), als het incident een indicatie vormt dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. De AFM kan aanleiding zien om hierover contact op te nemen met de accountantsorganisatie. De melding stelt de AFM in staat om te beoordelen of de betrokken accountantsorganisatie op een juiste manier omgaat met het incident.

Vastlegging van een incident

Accountantsorganisaties leggen incidenten die zij moeten melden administratief vast. Dit omvat ten minste de feiten en omstandigheden van het incident, de gegevens over degene of degenen die bij het incident zijn betrokken en de maatregelen die naar aanleiding van het incident zijn genomen. Aan de hand van de incidentmelding en de administratieve vastlegging ervan kan de AFM beoordelen of een accountantsorganisatie adequate maatregelen treft of voorbereidt gericht op beheersing en voorkoming van herhaling.

Onverwijld melding van een incident

De melding aan de AFM wordt onverwijld gedaan. Een accountantsorganisatie hoeft niet eerst zelf een onderzoek af te ronden of resultaten van een onderzoek van een instantie of strafrechtelijk onderzoek af te wachten. Een melding doen waarbij de gebeurtenis al volledig in kaart is gebracht en passende maatregelen zijn genomen, heeft beperkte toegevoegde waarde. Bij kennisneming van een incident, dus van feiten, omstandigheden of gebeurtenissen die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van een Situatie, beoordeelt de accountantsorganisatie het incident en gaat zij na of het een indicatie vormt dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situaties. Als dit het geval is, bepaalt de accountantsorganisatie maatregelen om risico's te beheersen en herhaling van het incident te voorkomen. En dat is ook het moment dat zij het incident bij de AFM meldt. Het tijdstip van de melding moet daarmee recht doen aan het onverwijld karakter van de melding.

4. Voorbeelden

Hierna geeft de AFM enkele voorbeelden van feiten, omstandigheden en gebeurtenissen waarbij doorgaans sprake is van een incident met al dan niet ernstige gevolgen. De voorbeelden zijn versimpelde versies van de werkelijkheid. Een accountantsorganisatie weegt altijd het geheel aan relevante feiten en omstandigheden mee in haar beoordeling.

A. Verstrengeling van tegenstrijdige belangen

Een incident kan betrekking hebben op de accountantsorganisatie, externe accountants of haar medewerkers die te maken hebben met tegenstrijdige belangen. Een ernstige bedreiging van de onafhankelijkheid kan ertoe leiden dat een controle-opdracht (tussentijds) beëindigd moet worden en/of het stelsel van kwaliteitsbeheersing aangepast moet worden. Dit heeft negatieve gevolgen voor de cliënten van de accountantsorganisatie en de accountantsorganisatie zelf. Ook in andere gevallen kan sprake zijn van verstrengeling van (mogelijke) tegenstrijdige belangen. De accountantsorganisatie moet waarborgen dat verstrengeling van tegenstrijdige belangen wordt tegengegaan. Vaak leidt een verstrengeling van tegenstrijdige belangen ook tot een overtreding van

de onafhankelijkheidsregelgeving. De betrokkenheid bij deze overtredingen kan het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten schaden.

Voorbeelden

Nevenfunctie medewerker controleteam

Een incident kan zien op een ernstige overtreding van de geldende onafhankelijkheidsregels. Daarvan is sprake als een accountantsorganisatie niet heeft voorkomen dat een van haar medewerkers bij een controlecliënt een nevenfunctie uitoefent (waar hij invloed van betekenis op het controle-object kan uitoefenen), terwijl deze medewerker ook lid is van het controleteam. Deze overtreding is ernstig, omdat sprake is van overtreding van een verbodsbepaling voor het uitvoeren van een wettelijke controle. Bij een dergelijk tegenstrijdig belangen wordt de onafhankelijkheid van zowel de accountantsorganisatie als haar medewerker geschaad. In dit geval is sprake van een incident dat ernstige gevolgen kan hebben voor de integere bedrijfsuitoefening en verwacht de AFM een incidentmelding.

Verboden samenloop van dienstverlening bij de wettelijke controle van een OOB (Organisatie van Openbaar Belang)

Een ander voorbeeld van een ernstige overtreding van de onafhankelijkheidsregels betreft een overtreding van het verbod op het verrichten van niet-controlediensten bij OOB-controlecliënten. Op basis van artikel 24b van de Wta is het verboden een wettelijke controle te verrichten bij een OOB-client wanneer er ook niet-controlediensten zijn verricht door de accountantsorganisatie (en in bepaalde gevallen ook aan haar verbonden netwerkonderdelen) aan de OOB-client of aan die organisatie gelieerde entiteiten. De wetsovertreding zorgt ervoor dat de accountantsorganisatie de wettelijke controle niet mag verrichten en kan ertoe leiden dat een controle-opdracht beëindigd dient te worden. De consequenties voor de accountantsorganisatie, de OOB-controlecliënt en hun stakeholders kunnen daarmee omvangrijk zijn. In dit geval is sprake van een incident dat ernstige gevolgen kan hebben voor de integere bedrijfsuitoefening en verwacht de AFM een incidentmelding.

B. Betrokkenheid bij strafbare feiten en andere wetsovertredingen die het vertrouwen kunnen schaden

Een incident kan zien op de mogelijke betrokkenheid van de accountantsorganisatie, haar externe accountants of andere medewerkers bij strafbare feiten of wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden. Een strafbaar feit of wetsovertreding hoeft niet onherroepelijk vast te zijn gesteld om de gevolgen van de mogelijke integriteitsschending in kaart te brengen. Ook feiten en omstandigheden die kunnen duiden op een strafbaar feit of wetsovertreding zijn relevant. Ook mogelijke strafbare feiten of wetsovertredingen die niet direct raken aan de functie van de externe accountant kunnen in dat kader van belang zijn.

Voorbeelden

Opsporingsinstantie onderzoekt accountantsorganisatie

Opsporingsinstanties, zoals het Openbaar Ministerie (OM) en de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD) kunnen onderzoek doen naar het (gebrek aan) handelen van de accountantsorganisatie, externe accountants of andere medewerkers bij een verdenking die mogelijk verband houdt met de dienstverlening of de bedrijfsvoering. Er is dan sprake van een omstandigheid die het vertrouwen in de accountantsorganisatie (of in de financiële markten) kan schaden. Een strafbaar feit of wetsovertreding hoeft hierbij niet onherroepelijk vastgesteld te zijn. Dit incident kan ernstige gevolgen hebben voor de integere bedrijfsuitoefening nu uit het incident volgt dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengaan van de Situaties. De AFM verwacht een incidentmelding.

Onjuiste strekking van de controleverklaring

Bij het constateren dat een controleverklaring met onjuiste strekking is afgegeven is mogelijk sprake van een wetsovertreding door de externe accountant: mogelijk beschikte de externe accountant niet over voldoende en geschikte controle-informatie. Deze mogelijke wetsovertreding kan het vertrouwen in de accountantsorganisatie en de financiële markten schaden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als dit plaatsvindt bij een onderneming met veel (verschillende) stakeholders en dus veel mogelijke gebruikers van de controleverklaring. Denk hierbij aan een organisatie van openbaar belang (OOB) of een andere organisatie die in de maatschappelijke belangstelling staat. Er zijn daarnaast mogelijke consequenties voor stakeholders, bijvoorbeeld beleggers die bij het nemen van hun beleggingsbeslissingen hebben vertrouwd op het oordeel in de controleverklaring wat er mede voor kan zorgen dat het vertrouwen kan worden geschaad. In dit geval is het voldoende voorzienbaar dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situatie, en verwacht de AFM een incidentmelding.

Faillissement na afgifte controleverklaring

Binnen korte periode na afgifte van de controleverklaring wordt het faillissement van een controlecliënt aangevraagd. De jaarrekening en de (goedkeurende) controleverklaring bevatten geen toelichting over gebeurtenissen of omstandigheden waardoor gereede twijfels hadden kunnen ontstaan over de continuïteit van de controlecliënt. Dit kan erop wijzen dat de externe accountant ten onrechte zijn controleverklaring heeft afgegeven. Net als in voorgaande voorbeeld is sprake van een mogelijkheid dat de externe accountant niet beschikte over voldoende en geschikte controle-informatie. Deze mogelijke wetsovertreding kan het vertrouwen in de accountantsorganisatie en de financiële markten schaden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als dit plaatsvindt bij een onderneming met veel (verschillende) stakeholders en dus veel mogelijke gebruikers van de controleverklaring. Denk hierbij aan een organisatie van openbaar belang (OOB) of een andere organisatie die in de maatschappelijke belangstelling staat. In dit geval is het voldoende voorzienbaar dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situatie, en verwacht de AFM een incidentmelding.

Negatieve berichtgeving in de media over de accountantsorganisatie, netwerkonderdelen of cliënten

Bij berichtgeving in de media over de mogelijke betrokkenheid van de accountantsorganisatie, externe accountants, andere medewerkers, netwerkonderdelen of cliënten van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten of wetsovertredingen, moet de accountantsorganisatie op basis van de feiten en omstandigheden beoordelen of die een indicatie vormen voor het mogelijk bestaan van een Situatie. Vervolgens beoordeelt de accountantsorganisatie of voldoende voorzienbaar is dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situatie. Het gaat daarbij om de vraag of een objectieve, redelijke en geïnformeerde derde partij zou concluderen dat de bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van de Situatie. Factoren die in deze beoordeling betrokken worden zijn (onder meer):

- De aard en ernst van de mogelijke overtreding
- De vermeende betrokkenheid
- De posities van de betrokken personen
- Het type en/of omvang van de cliënt waar de berichtgeving betrekking op heeft (indien aan de orde)
- Overige (vertrouwelijke) informatie die bij de accountantsorganisatie bekend is en gerelateerd is aan de media-aandacht

Als de accountantsorganisatie mede op basis van deze factoren concludeert dat bedrijfsvoering ernstig tekort kan zijn geschoten in het tegengegaan van een Situatie, verwacht de AFM een incidentmelding.

Wetsovertredingen bij netwerkonderdelen in het buitenland

Wetsovertredingen kunnen zich ook voordoen door netwerkonderdelen van accountantsorganisaties in het buitenland. Ook deze wetsovertredingen kunnen door onderlinge verbondenheid door bijvoorbeeld gemeenschappelijke (mede)beleidsbepalers, of bijvoorbeeld door het gebruik van gelijke systemen of werkwijzen kwalificeren als incident. Als een wetsovertreding plaatsvindt in het buitenland (zoals het begaan van strafbare feiten) en er is géén sprake van gemeenschappelijke (mede)beleidsbepalers of andere onderlinge verbondenheid, is doorgaans geen sprake van een incident met ernstige gevolgen voor de integere bedrijfsvoering van de vergunninghouder in Nederland. Wel kan er mogelijk van deze buitenlandse wetsovertreding geleerd worden door de vergunninghouder en kan er aanleiding zijn om

nader onderzoek te doen in Nederland of dergelijke wetsovertredingen ook bij de vergunninghouder (kunnen) voordoen.

C. Schadelijke relatie met cliënt

Een incident kan betrekking hebben op de relatie die de accountantsorganisatie onderhoudt met een cliënt. Het kan hierbij gaan om een cliënt waarvan de wettelijke controle van de jaarrekening wordt verricht, maar ook om een cliënt waaraan andere diensten worden geleverd.

Voorbeelden

Cliënt als verdachte aangemerkt

Een cliënt van de accountantsorganisatie wordt door een opsporingsinstantie verdacht van het begaan van een of meer strafbare feiten. De aard van de verdenkingen zijn ernstig. Daarbij kan worden gedacht aan valsheid in geschrifte, witwassen, corruptie, fiscale delicten, maar ook overtredingen van de Wwft en ernstige overtredingen van de Wft. Deze verdenkingen kunnen duiden op een relatie met een cliënt die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of de financiële markten zou kunnen schaden. In dit geval is sprake van een incident dat ernstige gevolgen kan hebben voor de integere bedrijfsuitoefening en verwacht de AFM een incidentmelding.

Materiële verslaggevingsfraude bij een cliënt

Een materiële verslaggevingsfraude bij een controlecliënt (waarbij door de accountantsorganisatie een controleverklaring is afgegeven) kan duiden op een relatie met een cliënt die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of de financiële markten kan schaden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als dit plaatsvindt bij een onderneming met veel (verschillende) stakeholders en dus veel mogelijke gebruikers van de controleverklaring. Denk hierbij aan een organisatie van openbaar belang (OOB) of een andere organisatie die in de maatschappelijke belangstelling staat. Daarnaast is tevens sprake van het voorbeeld dat mogelijk een verklaring met een onjuiste strekking is afgegeven (zie voorbeeld onder B)). In dit geval is sprake van een incident dat ernstige gevolgen kan hebben voor de integere bedrijfsuitoefening en verwacht de AFM een incidentmelding.

5. Wettelijk kader

Artikel 21 van de Wet toezicht accountantsorganisaties

1. Een accountantsorganisatie richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening van haar bedrijf waarborgt.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het eerste lid. Deze regels hebben betrekking op:
 - a. het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
 - b. integriteit, waaronder wordt verstaan:
 - 1°. het tegengaan van verstrengeling van tegenstrijdige belangen;
 - 2°. het tegengaan van betrokkenheid van de accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden;
 - 3°. het tegengaan van relaties met cliënten die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden;
 - c. het voorkomen dat bij het verrichten van wettelijke controles de onafhankelijkheid in het geding komt van de externe accountants, of andere personen werkzaam onder haar verantwoordelijkheid die in een positie zijn om directe of indirecte invloed uit te oefenen op de uitkomst van de wettelijke controle;
 - d. het voorkomen dat bij het verrichten van wettelijke controles de professioneel-kritische instelling van de externe accountants in het geding komt;
 - e. andere bij algemene maatregel van bestuur te noemen onderwerpen.

Artikel 32 van het Besluit toezicht accountantsorganisaties

1. Een accountantsorganisatie heeft een beleid dat ertoe strekt dat de betrokkenheid van de accountantsorganisatie en haar medewerkers wordt voorkomen bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden. Gedragslijnen en procedures ter waarborging van de naleving van artikel 27 maken onderdeel uit van dit beleid.
2. Een accountantsorganisatie stelt procedures en regels vast ter zake van de omgang met en vastlegging van incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar bedrijf.
3. Een accountantsorganisatie neemt naar aanleiding van een incident als bedoeld in het tweede lid passende maatregelen. Deze maatregelen zijn gericht op het beheersen van de als gevolg van het incident opgetreden risico's en op het voorkomen van herhaling.
4. Een accountantsorganisatie informeert de Autoriteit Financiële Markten onverwijld omtrent de in het tweede lid bedoelde incidenten.

Artikel 33 van het Besluit toezicht accountantsorganisaties

1. De administratieve vastlegging van incidenten als bedoeld in artikel 32, tweede lid, omvat ten minste de feiten en omstandigheden van het incident, de gegevens over degene of degenen die bij het incident zijn betrokken en de maatregelen die naar aanleiding van het incident zijn genomen.
2. Een accountantsorganisatie bewaart de in het eerste lid bedoelde gegevens gedurende ten minste zeven jaren nadat zij zijn vastgelegd.

Autoriteit Financiële markten

Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

Telefoon

020 797 2000

www.afm.nl

Dataclassificatie

AFM-Publiek

Volg ons: →

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.

Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

De tekst van deze publicatie is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door veranderende wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet actueel is op het moment dat u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door of in verband met acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.

© Copyright AFM 2022